

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniš potujejo in uneva po praznikih, ter voja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leto. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejeman za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrtstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. ad administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Praktičen svet.

Pismo od bosenske meje. [Izv. dop.]

Vprašanje o potrebi, da Slovenci za uspešnji razvitek Slovincem, Hrvatom in Srbom skupne literature, poprimajo hrvatski jezik, razdvojilo je naše literarne kroge v dve stranki. Ne bodem pretresaval, katera stranka ima več ali manj prava. To vprašanje prenašam od literarnega na drugo praktično polje, in to je, da li je koristno in potrebno, da se Slovenci uče hrvatskega ali srbskega jezika vsaj toliko, ako ne več, kakor se v naših šolah uče italijanskega jezika?

Na to vprašanje naj odgovori statistika, ki nam dokaže, da nam Slovincem Sava pot kaže v kraje, kjer vlada samo hrvatski ali srbski jezik. Uže zdaj si je na Hrvatskem in v Slavoniji, pa noter do Belgrada, na tisoče in tisoče Slovencev iz vseh razredov društva našlo novo domovino, ali še nijsem čul, da bi se Slovenci selili v Italijo in Nemčijo.

Kdor le količkaj pozna trgovinske odnošaje, mora spoznati, da slovenska naša trgovina vodi na hrvatske kraje, in kaj se le bode, kadar se Bosna uredi in jo bode železnica prepregla, dalje črez staro Srbijo do egejskega morja.

Geografski položaj postavil je nas Slovence na čelo onim prekrasnim, po materi naravi prebogato obdarjenim zemljam, katere se zdaj vzbujajo za novi kulturni život. Ta geografski naš položaj, in najbližja naša sorodnost z narodi balkanskega poluotoka, daje nam Slovincem v dolnjih krajih prvenstvo pred Nemci in Italijani. Mi Slovenci ne bi bili več one prebrsane glave, kakor nas je hvalil Vodnik v poznatej svojej pesni, če ne bi izpoznali svojega položaja in bi zanikrno dali od njega odtisniti se. Vezilo, katero nam bode naše prvenstvo ohranilo, mora biti duševno, in približati nas mora k srcu narodov, prebivajočih v dojnih krajih, — ono se mora pred vsem temeljiti na znanju jezika, kateri uže literarno vlada od slovenskih mej pa noter do Bolgarije in egejskega morja, in ta jezik je hrvatski ali srbski.

Da brez znanja hrvatskega jezika v dolnjih krajih ne gre in ne gre, pokazuje se ravno zdaj. Nj. vel. cesar je rekel, če pojdemo v Bosno, zaupam veliko na pomoč hrvatskega činovništva; Filipović pa vzdihuje za činovnici, zmožnimi hrvatskega jezika. Naj se „Pester Lloyd“ še toliko jezi, da se samo slovanski hrvatski uradniki ali činovnici v Bosno pošiljajo, da se v Sarajevem uradne novine samo v slovanskem hrvatskem jeziku izdajajo, — vse zastonj, v Bosni nikdo, pa ni sami bosenski Turki, ne zna družega

jezika, nego hrvatskega. Rotky more svojo češko pisarno le malo rabiti; in kaj bi bili počeli v prvem času brez mladega hrvatskega konceptista, ki se je ročno od početka pridružil bil glavnemu stauu. Trdi nemški oficirji sami priznavajo, da se brez znanja hrvatskega jezika v Bosni prav nič opraviti ne da. — Čudno je le to, da gospodje tega uže preje vedeli nijso, — ali kaj hočemo, vsaj vemo, kako je pri nas!

Vsi dunajski listi priznavajo, da bodočnost naše monarhije, kakor je stisnena od Italije in Nemčije, leži na balkanskem poluotoku, da naša trgovina in industrija ima le na to stran odprt pot. No, priprave naše monarhije za akcijo nijso prav nič dovoljne, ter opravdajo Napoleonov izrek o Avstriji, „da zmirom prekasko prihaja“. Te dni je tožila „Presse“, da se zanemarjenje hrvatskih železnic v zdanjej vojni prav hudo maščuje, in koliko so se trudili Hrvati, da ravno zavoljo Bosne dobodo potrebne železnice. Prepričan sem, da bodemo skoraj tudi čuli tožbe radi pomanjkanja administrativnih močij, — te tožbe in to pomanjkanje bode tim večje, čim večje zadače si stavlja naša monarhija na balkanskem poluotoku. Na Dunaji vzdržuje se orijentalna akademija, da monarhiji vzgoja diplomatičke, turškega, arabskega, perzijskega jezika zmožne zastopnike za orijent, na to pa nobeden ne misli, če hočemo posegniti v orijent, kateri za Avstrijo uže počne na Savi, in v krajih, kjer se samo hrvatski govori, da treba vzgajati tudi potrebne administrativne moči v vseh strokah, zmožne slovanskega jezika, ki se jedino razume v teh krajih. Če je orijentalna akademija najvišji zavod, ne sme se pozabiti, da je tudi treba v nižjih zavodih negovati slovanski jezik, ki je krvavo potreben, ako naša monarhija hoče uspešno napredovati v najbližnjem orijentu, to je, nžje od Save pa do egejskega morja.

Hrvatska in Slavonija, če pojde tako naprej, bode malo ne polovico svojega činovništva morala odstopiti Bosni, in še ne bode zadosta. Akoravno je to neizmerna izguba za domačo hrvatsko administracijo, vendar Hrvati z velikim veseljem poslušajo cesarjevo zapoved in navdušeni o svetej svojej narodnej misiji odhajajo kakor pravi apostoli kulture v prekrasno zemljo, da razprše goste tmine turškega barbarstva, ležeče skozi stoletja kakor težka mōra na srcu nesrečnega bosenskega naroda.

Iz pepela, v koji so Turki nesrečno zemljo zavili, vskrsnil bode, kakor Phoenix, novi život in povestnica bode z zlatimi slovi zapisala, da je to sijajno delo našega Franja Josipa I.

Kje ste vi nemški junaki fraze o nošenju

kulture na iztok? mi vas pri kulturnem delu ne najdemo. Slovanje sami bodo težko zvladali vse težkoče, mi Slovenci pa, najbližnji po rodu in jeziku Hrvatom, moramo po strani stati in ne moremo udeležiti se velikega kulturnega dela. Sicer nad 20.000 slovenskih hrabrih mladencev in mladih mož nosi bratom slobodo ra svojih bajonetih, ali po končanem krvavem delu ne bodemo sposobni udeležiti se mirnega dela, ter naše sile doprinasati na preporodjenje balkanskih zemelj. S Hrvati bodo naši bataljoni v istih redovih bratom priborili slobodo, ali potem se morajo od njih ločiti in njim samim prepustiti delo vredjenja Bosne. — Zakaj vse to? Zato, ker naša inteligenca je premalo zmožna književnega hrvatskega jezika, in nij zmožna zato, ker se nauk slovenskega jezika v naših srednjih šolah preveč zanemarja in vse mogoče ovire stavljajo obliženju slovenskega hrvatskemu jeziku. Jaz sem uže gori rekel, da vzgoj administrativnih močij, zmožnih hrvatskega jezika, tudi spada mej priprave za akcijo v južno slovanskih pokrajinah. Kdor se tej pripravi protivi, nij dosti boljši od magjarskega podžupana Földvarya in njegovih magjarskih kolegov, ki ne davajo predprege za našo vojsko, makar vojniki postradali.

Skoro bodo zborovali deželni zbori. Mislim da je dolžnost naših slovenskih poslancev, da stvar potaknejo. Ne iz prijateljstva do nas Slovencev in tudi ne z gledišta narodnostnega, ali z gledišta administrativnega in iz obzirov službenih, z gledišta potrebe valjanih priprav za akcijo na balkanskem poluotoku, bodo morale popustiti merodavne šolske oblasti — v tem vprašanji gotovo dobimo svetlo krono na svojo stran. Na koliko se dobro spomnim, v organisationsstatutu za gimnazije na Slovenskem, v oficijalnem Bonitzevem „organisationsentwurfu“ za srednje šole, ustanovljeno je, da se v 7. in 8. razredu poleg slovenskega ima učiti tudi hrvatski (ilirski) jezik. Naj se vsaj ta zakon vrši počenši od nastopajočega novega šolskega leta — to ne bode šolski budget za krajcar več obtežilo in naši gimnazisti ne bodo niti jedno uro na teden več sedeli. To sem Slovincem predložil na resnobno premišljevanje, in mislim, da bodo vsi istega mnenja z menoj, da treba takoj posegniti za hrvatsko slovnico.

Iz Bosne in Hercegovine.

Iz Doboja v Bosni piše znanec naš 2. septembra v Ljubljano: Koliko tukaj trpimo, tega si še misliti ne moreš, in jaz sam, akoravno zdravnik, vendar nikedar ne bi bil mislil, da človek more tolko truda in trpljenja, pomanjkanja in težav prestati, ako je

treba in ako mora. Dolgo ne bomo več tukaj; par dni še, potem pa mahnejo čez reko Bosno in Špreco naprej; — to se ve da, ako se nam v treh dneh posreči prodreti sovražnikove pozicije, potem upamo, da bomo se svojim delom do zime gotovi. O naši diviziji in o vojaških podrobnostih ti ne morem ničesar poročati, ker samo to vem, kar sam vidim, in ker se nam je včeraj prepovedalo, sploh o našem vojnem premikanju kaj obširno domov ali v druge kraje pisati. Jaz ostanem vedno pri polku. Vreme smo imeli do zdaj ugodno, in želimo si tudi vedno najlepšega, ker sam lahko sodiš, kako neprijetno je, mesto v mehko postelj — vleči se v mehko blato spat. Spi se tudi, ker smo se že navadili; pa prijetno gotovo nij. Včeraj je došlo zopet nekaj polkov sem, in tudi nekaj mojih znancev, tako n. pr. lejttenant Trenz, (sodnijski adjunkt), in lejttenant Einšpieler, (avskultant). Zdaj nas bo vendar nekaj starih študentskih znancev in prijateljev skupaj. Piši, ker nij nobedne novice iz domovine, da ne bi bila zanimiva za nas. Časopisa nemamo in ne dobimo prav nobednega; vse menda v Brodu ostane.

O zadnjem boji, ki je bil na vzhoju Sarajeva, poroča dunajski oficijalen list „Fr.“ 5. sept.: V nedeljo se je izvedelo, da se turški uporniki pri Mokrem zbirajo. 2. sept. zjutraj je izmarširal feldmaršallejttenant Tegetthof z brigadama Polz in Lemaič in dvema gorskima baterijama. Navzoči Mokrega je vzmarširala naša vojska v treh kolonah. V torek zjutraj je bil oster boj pri Mokrem, kjer je imel polk Mollinary velike izgube. Po osmih urah je bil boj končan. Ko je ob 2. popoldne leva kolona sovražniku za hrbet prišla, bili so razkropljeni iz svojih dobrih položajev na skalah. Bilo jih je 1000 mož, ki so bili prišli iz Rogatice, Zvornika in Glazince. V Mokrem so naši naredili dve veliki hiši „kuli“ kjer so pustili dva bataljona posadke pod poveljstvom Lemaiča.

Nadvojvoda Salvator je na Griži zbolel in se iz Bosne na Dunaj vrnil.

Hrabri katoliški župnik in vodja krščanskih bivših vstašev Mušič, kateri je s svojo četo tako uspešno našim pomagal v bitvi pri Stolcu, dobi na predlog Jovanovičev avstrijski orden.

Iz Doboja se v „Tgp.“ piše, da je pri polku Knebel (št. 76) na maršu v Maglaj 30. avg. sedem mož vsled trpljenja umrlo, a 200 jih je zaradi vročine zbolelo.

Okolo Trebinja v Hercegovini se je zbralo 3000 dobro oboroženih Turkov. Grad trebinjski drži še turški vladni poveljnik Suljman-paša v roki. Ali skoraj gotovo, da se bode dal na zadnje odstaviti, njegovi vojaki pa bodo s turškimi vstaši vred stopili v boj proti našim. — Drugo gnjezdo turške vstaje je Livno. V tej trdnjavi je baje osem bataljonov turških vojakov, ki imajo 12 kanonov. Vsa okolica je v orožju. Naša vojska bode morala Livno prijeti od dveh krajev, od dalmatinske meje, in od Travnika sem, torej bodo v tem boju zopet Slovenci na vrsto prišli.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. septembra.
Jutri v nedeljo se v Gradci z veliko slovesnostjo odkriva spomenik nadvojvode Jo-

vana. Kakor smo že omenili, pride sami cesar za nekoliko ur tja.

Splošno je mnenje, da za **rodovine mobiliziranih** ne more milosrčnost posameznih vsega storiti. Zatorej mora država vmes poseči, davke v vojsko poklicanim odpisati in jih odškovati. Bere se, da vlada uže dotično postavlo dela, in da jo bo jesen obema parlamentoma predložila.

Vnanje države.

O **italijanskih** vojnih zbiranjih se tudi „P. L.“ piše iz Rima, in se naši državi svetuje, naj ne bode slepa nasproti vedno rastočemu razvijanju italijanske vojske. Dopisnik sodi, da more Italija denes v 21. dneh 350.000 mož na avstrijsko mejo vreči, v 30. dneh pa še 250.000 mož zbrati. Italijanska armada da nij več ona, ki je bila pred Custoco, in italijanski generalštab dela neprestano. — In Avstrija? Je li že misli, da bi Slovonom narodne želje izpolnila, in tako najboljši jez proti Italiji naredila?

Po sodbi „Ruškega Mira“ je **turška** armada pred Carigradom uže tako močna postala, da se Turčija uže misli na njo opirati in protiviti se mnogim terjatvam berlinskega dogovora. Garnizone, ki so prišle iz Varne in Šumle v Carigrad, so veliko pomogle, da je turška vojska krepkejša, tako, da šteje turška armada uže 170.000 mož. Od sanšefanskega miru se je baje več storilo za organizacijo turške branbene moči, kot preje v 10. letih. Rusiji stori Turčija pač vse, kar se zahteva, a posebno zato, da bi Totleben izpred Carigrada odšel, in da bi Rusija poslala ujete turške vojske nazaj, ter da bi potem Turčija zopet 300.000 mož na nogah imela.

Nekateri **angleški** listi zdaj ravno tako pišejo o „neusmiljenostih“ naše avstrijske vojske, kakor so lani in predlanskim pisali in lagali o neusmiljenostih ruske in srbske vojske. Tačas so jim naši nemškutarski in nemški listi pritrjevali, — zdaj si vendar ne upajo.

Iz **Spanije** se malokedaj kaj važnega čuje, tako pa tudi denes nič drugega, nego da se kralj Alfonzo XII. zopet ženi, ko je komaj svojo mlado ženo pokopal. Jedni mu prigovarjajo, naj snubi mlajšo hčer angleške kraljice, Beatrico, drugi pravijo, da bode vzel mlajšo sestro umrle žene, infantinjo Kristino.

Dopisi.

Iz Kamnika 7. sept. [Izv. dopis.] Iz našega malega mesta nijmamo dostikrat o čem velikem poročati. A ker se vendar včasih, kakor n. pr. zdaj, dogodi, da se tudi pri nas kuhajo velike reči — „grosse dinge sind im zuge“ — ne smemo taki biti, da bi slovenskemu svetu uže naprej malo ne obznanili, kaj se žéne: da kadar na enkrat treščijo, ne bode preveč iznenadnega osupnenja. — Pa poslušajte! Prvič: bliža se našemu mestu velikanska, sijajna prihodnost — „Dunaj še Kamniku gliha nič nij!“ tako bo, — če bo res? To pa nij zasledila kaka domača prekanjena glava, ki bi v zadevah kamniške prihodnosti pač najbolje ugibala in znati utegnila, ampak našla sta to, in pripovedujeta zdaj feljetonist „Laibacheričin“ in ljubljanski velikonemški profesor Heinrich. Ali kako se nam bode zgodilo to? vprašaj radoveden, kakor nevinna devica oznanujočega angelja. Vprašaj, ker veš, da Kamnik tako v zatiščji in od rok leži, da, če Bog ne bo kako drugače presukal sveta in prestávil gorá, ne bode tako skoraj in tako lahko za Kamnik dosti boljše, še menj pa bogvé kaj; in ker veš, da če so v Kamniku zares čedne hiše, prijazno in vabljivo mestice, v katerem se povoljno dobro živi, kakor se dandenes pri nas živeti more: da vse to se je doseglo — zdaj le s pridnim rokodelstvom in nekaj pač tudi s trgovino. Čuj torej! Kakor hitro bosta „očeta“ Kamnika, g. župan Kecel in g. Pra-

šnikar dogradila kopališče, bodo tuji kar speli k nam na poletno vedrenje in denarja bo, kakor peska — trdita gori omenjena evangelista. Bog daj, Bog daj, da bode res tako! želimo Kamničanje iz celega srca, in hvalili bomo kamniškega „očeta“, če nam bo res pripomogel h kakemu grošu več, če ravno feljetonist pravi — bogvé kdo mu je to natvezal — da nekateri, hoče pač reči „narodni“, meščanje grdo gledajo kopališčino napravo. *) Da, radi bomo tuicem postregli s svojo gostoljubnostjo, z ne predragimi stanovanji in z vsemi našimi gostilnami, ne samo s tistimi, katere priporoča velikonemški profesor Heinrich, ki zraven veljavnih spominja polno tudi ostarjé dolinega reda, restavracije čitalniške pa, gotove dobre in druge v mestu, možko pozablja: ker njegovo vedno še tako „kulturežejno“ srce uživa uže rajsko ambrozijo v samem napisu: „zum deutsch-wirt“, da si tudi tukaj veseli Kranjec dosti več goldinarjev pusti, kakor krajcarjev Nemec. O le pridite tuji! Kamnik vam res more postreči z najlepšimi izleti po gričih zelenih, pri divje-romantičneji bistriceji strugi in gor na pobočje naših planin, kamorkoli, povsod s krasnimi daljnimi razgledi, z najčistejšim zrakom, z najbistrejo vodo — kateri dve zadnji res dobri stvari, voda in zrak žalibog, le preveč in vse bolj teknejo tukajšnjim tujim poletnim vedriteljem, večidel ženskam in otrokom, kakor pijača v gostilni, — tožijo naši gostilničarji, in zato neradi verjamejo imenovanima, največ le iz osobne ambicije hvalečima prorokoma boljše prihodnosti, kakoršna ima neki po tujih poletnih vedriteljih priti Kamniku Bolje bo pač, kolikor si bomo sami bolje naredili!

Druga velika pa vse večja reč, in ki ima skoraj svet razburiti, pa je ta: naš župan Kecel je uže v culo zavil frak in 12. t. m. ga boste videli v Ljubljani v deželnem zborišči. Ves nov bo, in križec bo nosil od jeruzalemskega božjega groba! Kar svet stoji — dosti je rečeno — nijste še videli deželnega poslancá iz Kamnika! Lehko ste vi radovedni, mi pa ponosni, in on, g. Kecel, kar gine od radosti — dobro da je debel! Kako je res vesel, da pojde, sodite po tem le avtentičnem njegovem pogovoru s znancom. G. Kecel maneč si roke: Ali si uže slišal, 12 tega pojdemo! Znanec: Kam pa? Hm, v Ljubljano, v deželni zbor Ali tudi na Dunaj? Morebiti — ne vem! Kaj boste pa sklepali? Ne vem! Ali nij še nobene posebne reči za posvét? Ne vem! — Če bodo res kake zavire zoper verifikacijo njegovo, o dajte, naj dobi stol! Saj to mi verjemite: g. Kecel sicer res nij narodnjak pa tudi nij nemškutar. Dobra duša je, ki nikomur ne škodi niti ne koristi, kakor „Blažev žegen“. In v teh žalostnih časih, ko se čuje le o groznem krvoprelivanju naših slovenskih bratov, utegneta vsaj v ljubljanskem deželnem zboru kako dobro voljo doživeti, ako bode g. Kecel notri sedel! Kajti samo sedel bo, drugega ne bo nič hudega storil.

Iz Selca na Gorenjskem 30. avg. [Izv. dop.] Nek dopisnik in Selške doline v „Slovenskem Narodu“ št. 175 popisuje tukajšnje poštné razmere, katere so v resnici prav slabo urejene in bi v marsikaterem oziru potrebovale zboljšanja. Poštni urad v Loki temu

*) Ker ta feljetonistova opomba hoče vero buditi, da neki Kamničanje češ iz zgolj narodnostne zavisti nemajo duha za napredek mesta, naj bode tú omenjeno, da meščan g. Debevec so zares pravda zaradi kopališča: ker, po mnenji njegovem, voda od kopališčine zgrade odganjana, žuga njemu delati škodo — ne pa s kakih drugih obziróv! Pis.

dopisu v št. 179 „Slovenskega Naroda“ odgovarja in se s tem opravičiti poskuša, rekoč, da želi zmirom občinstvu ustrezati in imenuje skoraj vse neresnično, kar je bilo v „Slovenskem Narodu“ pisano; ker se dopisnik omenjenega članka iz Selške doline neče več oglašiti, hočem jaz v tej zadevi en par vrstic pisati.

Ne mislim veliko pretresati, kaj je v tem dopisu resnično in kaj ne, tudi nij moj namen, nerednostij loške in železniške pošte naštevati, ali popisovati, kako „žele“ poštni uradi občinstvu ustrezati in koliko tudi ustrezajo, koliko pa samo pri „željah“ ostane; — hočem le nekoliko k temu, kar je bilo uže rečeno, dodati.

Ako vzamemo, da cela čez 7 ur dolga dolina z okolo 10 000 prebivalcev je na c. kr. pošto v Železnikih navezana, ker se v Loki tako nič za to dolino ne odda, in da ta poštni urad nema nobenega pismonoša, ter da so ljudje navezani sami pisma na pošto iskat hoditi in tudi tako oddajati, se lahko razvidi, da se v tej zadevi z nami prav po mačehovsko ravna.

Kakor je bilo uže omenjeno, so se do sedaj nekoliko oddajala pisma občinskemu slugi, kateri je ta posel privatno opravljal, in nij mu zameriti, ako nij pisem redno oddajal, ker ima mnogo občinskih opravil, katera mora on v prvej vrsti redno storiti, zatorej mu ne ostane mnogo časa za druga opravila. Kakor se sliši tudi ne boče več za naprej občinski sluga pisem na pošti jemal. Pa kaj bo potem? — Bo li bolje? — Bodo li se pisma redneje oddajala? — Mislim, da boče še mnogo slabše. — Zatorej jaz s c. kr. poštnim uradom v Loki nijsem enih mislij, kateri v svojem „Poslanem“ št. 179 „Slovenskem Narodu“ pravi: da bo brz ko ne naj več pri starem ostalo. — Pred nekoliko leti so se pisma in časniki za Selca ne pošti v Loki izdajala poštnemu slu, in smo jih uže ob 8 in 1/4 9 uri zjutraj dobivali, sedaj pa romajo pisma in časniki iz Loke v Železnike, da se jim pritisne uradni štampelj železniške pošte, po tem še le jih morejo bralci dobiti, vendar le, če po nje pridejo ali po nje pošljejo. Tistemu pa, ki se mu ne sanja, da ima na pošti kakšno pismo je še le čez več dni more v roke dobiti. Ne more se misliti, da bi se na deželi poštne razmere tako vredile, kakor v mestih in skupnih krajih, tudi ne zahtevamo od c. kr. pošt nih uradov, da bi se vsako pismo v vsak posamezni kraj nemudoma odposlalo, ker to nij mogoče, — naj menj pa zahtevamo, da bi se od Loke do Železnikov 3 ali 4 pošte ustanovile, kakor c. kr. Loški poštni urad v svojem „Poslanem“ šaljivo pravi. — Vendar mislim, da bi bilo lahko mogoče, da bi c. kr. poštni urad v Železnikih enega imel (nij li tudi to dolžnost poštnega urada v Ž.) kateri bi pisma in časopise ne samo v Železnikih oddajal, ampak tudi v druge selške doline, da bi je vsaj v take kraje, ki blizu ceste leže, nosil; pa ali bi se ne mogla pisma in časopisi za Selca in za druge vasi od Selca do Loke na pošti v Loki temu slu izdajati, kakor pred nekoliko leti. — Na ta način bi mi pisma hitreje u roke dobivali, in ne bilo bi treba vsaki dan v Železnike na pošto po nje pošiljati. S tem bi bilo v resnici občinstvu nekoliko ustrezeno.

Domače stvari.

— (Sloveči vojni zdravnik gosp. dr. Mundi) je bil te dni v Ljubljani in obi

skal bolnice. Občudoval je lego novega zavoda za blazne v Studencu, in rekel, da nij pri mernejše lege za tako hišo nikjer našel, dasi je dosti po vsem svetu hodil.

— (Domača umetnost.) Naš rojak, znani slikar Ivan Franke končal je ravno kar krasno sliko neomadeževanega spočetja device Marije. Imeli smo priliko videti to po dobo in bili smo prav prijetno iznenadeni videti delo, katero dosedanje slike Franke tove daleč presega. Iz vsake poteze kažejo se temeljite študije. V barvah zlasti bil je umetnik pri tem delu jako srečen. Svitli značaj barv prevladuje, in akoravno so iste res obile in bogate, vendar se nikakor ne sme in ne more reči, da je slika preobložena. Izraz v obličji Marijinem je tako jasen in umljiv, da mora provzročiti globok utis. Moistersko delo pak je desni angelj glede izpeljave v postavi in celotnem izrazu ponižnosti in čestitanja, katero samo govori iz vsake poteze. Posebno srečna pak se nam dozdeva ideja, položiti mu v roke venec živih navadnih cvetlic, katere so tako lepo izdelane v detailu, da nehote zavzímajo pozornost, in v zlasti, ker jih vsakdo lahko pozna. Kaiti slikar se je ogibal vseh „fantazijskih“ rožic. Nebo je itak srečno izpeljano. V detailu bi tu in tam še kaj želeli, pa to je jako individualno. Podoba je naročena za „mladeniški seminar“ v Mariboru in boče počeni v ponedeljek 9. t. m. nekaj dnij izpostavljena na tukajšnjem glavnem trgu v prodalnici Mačkovej poleg rotovža na ogled. Naj nikar noben prijatelj domače umetnosti ne zamudi ogledati si sliko.

— (Iz Zagreba) se nam poroča, da je 29. avgusta hrvatski ban imenoval našega rojaka, prof. dr. Celestina, za učitelja vseh slovenskih jezikov na zagrebškem vseučilišči.

— (Pomilošččen.) Cesar je odpustil smrtno kazen onemu J. Boletu, ki je bil pred ljubljansko poroto obsojen, ker je bil sosed Kalistra ubil. Pri obranavi pred porotniki je tajil. Ko so mu zdi povedali, da ne boče obešen ampak 20 let sedel, udal se je, da je res Kalistra ubil, a da je bil namenjen nekoga drugega ubiti.

— (Zavoljokaljen javnega miru in reda) je bil tožen Jurij Rupar, po domače Jurče od Litije. Nek litijski pisar ga je slišal, da je govoril nekaj političnega v krčmi menda o Nemcih, Slovanih itd. in ga zatorej ovadil. Porotniki pa so ga v četrtek popoldne v Ljubljani enoglasno nekrivega izpoznali.

— (Sam se je ustrelil) kmet France Razpotnik v Lokah, litijskem okraji 30. avg. s puško. Ker je v redu živel, sumi se, da se mu je v glavi zmešalo bilo.

— (Mačka požigalka.) V hiši Petra Učjaka v dolnjem suhem Dolu v novomeškem okraji je gorelo po noči od 23. na 24. avgusta in zgorela streha. Zažgala je mačka, ki se je grela na ognjišči, in z gorečim oglom, ki se je bil njene dlake prijel, skočila pod slamnato streho.

— (Iz hercegovinskega bojišča) smo dobili od prijatelja vojaka dolg zanimiv dopis iz bivaka pri Stolcu. Priobčimo ga v prihodnjem listu vtorek.

Izpred porotnega sodišča.

(Hudodelstvo veleizdaje.)

Dne 6. t. m. je predsedoval predsednik g. Gerčar, votanta sta bila deželne sodnije svetovalec Kočevar, in tajnik Božič. Državno

pravdnštvo je zastopal poseben državni pravdnik grof Gleispach, iz Gradca navlaš prišel, zagovornik je bil dr. Moše. Kot priseženi tolmač za italijanski jezik je bil navzoč c. k. okrajni komisar vitez Alpi.

Zatoženi so bili hudodelstva veleizdaje Italijani, 26 let stari Peter Meneghini, 28 let stari Peter Rezini in 42 let stari Vincenc Binder. Vsi trije nijso Avstrijci, temuč italijanski državljani, in so bili v službi kot kletarji ali markerji v Trstu. Hudodelstvo veleizdaje po §. 58 lit. c. pa so zakrivali s tem, da so dan po slavnosti italijanskega statuta, to je 3. julija t. l. mej 3. in 4. uro zjutraj v Trstu na akvedotu, na drevesa nabijali in po potih trosili neko proklamacijo v italijanskem jeziku, katera je veleizdajnega zadržaja. Zahteva se v njih namreč na znani nesramni laški način, naj se Trst loči od Avstrije, in naj se prikloni kraljestvu italijanskemu. Pri tem jih je opazoval slučajno izprehajajoči Sauli, kateri je blizu stoječe policaje na delovanje zatožencev opozoril; policaji so jih takoj zaprli.

Pokličejo se priče, a jedna priča, bivši policaj Šak, nij navzočen, kajti odšel je z ljubljanskim polkom v Bosno v boj.

Predno se obravnavanje nadaljuje poprime besedo izredni državni pravdnik grof Gleispach. On pravi, da je poklican zatožbo zastopati zaradi tega, ker je italijanskega in tudi nekoliko slovenskega jezika zmožen. Kolikor je njemu bilo mogoče pregledati akte, mora jako obžalovati, da priča Šak nij navzočen, ravno tako obžaluje, da se nij one priče vprašalo, kdo sta oni dve osobi, kateri sta, kakor je pri prvem zaslišanji rekel, njemu povedali, da sti videli, kako so ti trije zatoženci nabijali veleizdajske plakate. Tudi se nij preiskalo nasproti trjenju zatožencev, da so šli po „akvedotu“ le sprehajati se, kdaj so kavarne, v katerih zatoženci služijo, zapro in odpro. Iz teh razlogov nasvetuje, da se obravnava odloži in stvar še na dalje preiskuje.

Zagovornik dr. Moše se protivi temu predlogu. On pravi, da se izpovedba priče Šaka lahko prečita, in dá je zelo dvomljiva, ali Šak tudi res pozná tisti dve osobi, o katerih govori. Nadalje pa so zatoženci uže tri mesece v zaporu, in ne bi bilo človeško jih še dalje imeti v zaporu, kaiti vsi trije so oženjeni in imajo družine, dokazano pa nij, da so krivi.

Sodnija otide v stransko sobo, da o predlogu državnega pravdnika sklene. Črez kake pol ure naznani predsednik Gerčar, da je sodnija v smislu §§. 276 in 352 odelek I. kaz. zakona sklenila, da se obravnava odloži. Zagovornik dr. Moše zahteva, da se mu sklep sodnije pismente izroči. Pri obravnavi je poslušalo jako malo, a odličnega občinstva, ker je bil vstop le proti vstopnici prost. Pred sodiščem je bila policija prav obilo zastopana.

Tujci.

6. septembra:

Evropa: Dr. Koettstorfer iz Reke. — Gollob iz Maribora. — Stalner, Ludvig iz Gradca. — Riemer iz Lince.

Pri Stonu: Robert iz Dunaja. — Kraigher iz Postojne. — Hübner iz Siska. — Alhori iz Trsta.

Dunajska borza 7. septembra.

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	61 gld.	70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	63	30	„
Zlata renta	72	30	„
1860 drž. posojilo	112	—	„
Akcije narodne banke	807	—	„
Kreditne akcije	243	25	„
London	115	70	„
Napol	9	27	„
C. kr. cekini	5	49	„
Srebro	100	15	„
Državne marke	57	10	„

Tržne cene

v Ljubljani 7. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 7 gld. 15 kr.; — reš 4 gld. 88 kr.; — ječmen 4 gld. 06 kr.; — oves 2 gld. 91 kr.; — ajda 4 gld. 74 kr.; — prosa 4 gld. 71 kr.; — koruza 5 gold. 80 kr.; krompir 100 kilogramov 3 gld. 13 kr.; — fižol hektoliter 8 gl. 50 kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 80 kr.; — špeh frišen — gl. 70 kr.; — špeh povojen — gl. 75 kr.; — jajce po 2¹/₂ kr.; — mleka liter 7 kr.; — govodnine kilogram 54 kr.; — teletnine 57 kr.; — svinjasko meso 62 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 42 kr.; — slame 1 gold. 34 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gold. 50 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Sirovi loj

kupujeta vsaki čas po najvišji ceni

Karl Pamperl-ova sina,

Topilnica za loj, svečarija in mlarnica, zaloga vžigalnih, svetilnih in maslobnih tvarin

v CELOVCI na Koroškem.

(88-4)

S. c. kr. av. privilegijem in kr. pruskim minister-skim potrdilom.

Dr. Borchardt-ovo aromatično (dišeče) milo

(zajta) z zelisc, za oljepšanje in popravo kože in skušeno zoper vsakako nesnage na koži; v zapečatenih izvernih zavitkih po 42 kr.

Dr. Suin de Boutemard-ovo dišeča pasta za zobe, najsplošnejši in najzanesljivejši pripomoček za ohranjenje in čiščenje zob in zobnega mesa; v celih in pol zavitkih po 70 ali 35 kr.

Dr. Hartung-ovo olje s kitajske skorje za varovanje in oljepšanje las; v zapečatenih in v steklu štempljanih steklenicah po 85 kr.

Dr. Beringuier-jev dišeči kronki duh, krasna voda za duhanje in umivanje, ki krepča in budi življ; v izvernih steklenicah po 1 gld. 25 kr. in 75 kr.

Prof. dr. Linde-va rastlinska pomada v štanjščah, poviša svit in voljnost las in je pripravna posebno za to, da obdrži proge las na glavi; v izvernih kosovih po 50 kr.

Balzamično milo iz oljke se odlikuje po oživljajoči in ohranjajoči moči za voljnost in mehkost kože; v zavitkih po 35 kr.

Dr. Beringuier-jev rastlinski pripomoček za barvanje las, barva prav črno, rujavo in rumenkasto; s krtačami in lončki vred po 5 gld.

Dr. Hartung-ova zeljšena pomada za oživljenje in zbujenje rasti las; v zapečatenih in v steklu štempljanih posodicah po 85 kr.

Dr. Beringuier-jevo olje iz zemljščenih korenin za okrepanje in ohranjenje las in brade; steklenica 1 gld.

Dr. Koch-ovi bomboni iz zeljšič, znan in skušen domač pripomoček za prehlad, hripavost, zabasanost, hripavo grlo itd.; v izvernih škatlicah po 70 in 35 kr.

Bratov Ledarjevo balsamično milo iz olja zemeljških orehov, prijeten pripomoček pri umivanju nečne in občutljive kože, posebno damam in otrokom; po 25 kr., paket (4 kosovi) 80 kr.

Pravi ti po pripoznani solidnosti in pripravnosti tudi v naših krajih uže priljubljeni pripomočki se dobivajo:

v Ljubljani pri Franc Terčecu in lekarju Birsčiču in bratih Krisper; v Zagrebu pri lekarjih: J. J. Cejbek in Žg. Mittlbach in Flor. Kiralovicu; v Celju pri Kr. Krisperju; v Reki pri drogljeru Nikolu Pavačiču; v Gorici pri lekarju A. Franzoniju; v Celovcu pri lekarjih: Ant. Beinitzu, Krainerju in Kollerju; v Kranju pri Rajmund Krisperju; v Trstu pri lekarjih: J. Seravalo, K. Zanettiju, P. Prendini, Fr. Vedovattu; v Beljaku pri Matevžu Fürstu; v Varazdinu pri lekarjih: A. Hochsingerju in A. Halterju; v Zadru pri parfumu N. Androviću.

Svarilo.

Svarimo pred ponarejanji, osobito pred dr.

Suina de Boutemardovo dišečo

zobno pasto in pred dr. Borchardtovim aromatičnim zeljšenim milom z imenom dr. Borchardta „sin“.

Mnoge ponarejalce in prodajalce je sodnija uže obsodila, da so morali plačati precejšnje globe v denarji.

Raymond & Co.,

c. k. priv. last. tovarn hygealističnih cosm. stvari v Berlinu. (118-6)

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Dva dijaka

se vzameta prihodnje šolsko leto v hrano. — Natančneje se izve pri A. Perne-tu, židovske ulice šte. 4. (267-3)

Občinski tajnik.

Razpisuje se služba občinskega tajnika z letno plačo 500 gld. — Prošnje naj se vložijo pri podpisanim glavarstvu

do 1. oktobra t. l.

Dokazati je: popolno znanje slovenskega (ali hrvatskega) jezika v besedi in pismu, in spretnega poslovanja; znanje nemščine, italijansčine, in pošten značaj.

Tudi je postranskega zaslужka (pri cestnem odboru itd.).

Natančneja izvestija v občinski pisarni.

Občinsko glavarstvo Podgradom (Illirisk Castelnuovo),

3. septembra 1878.

Jakob Valenčič,

župan.

(287-2)

Dijaki

vzemó se v hrano in popolno dobro obskrbljevanje, na mestnem trgu šte. 16, Kollmanovo trgovstvo s steklom, v III. nadstropju. (295-1)

Učenci

vzamejo se v popolno dobro obskrbljevanje po niske ceni, na Marijinem trgu šte. 4, v II. nadstropju. (294)

A. Schaffer,

trgovstvo s knjigami,

na mestnem trgu št. 9,

prodaje (289-2)

šolske knjige

za vse učilnice; priporoča torej ljudno svojo založo, ter izvršiva naročila najhitreje.

V sladčarnici Rudolf Kirbischa, na kongresnem trgu v Ljubljani, vzeme se

jeden deček

v poduk.

(291-2)

Dve učenki ali dva učenca

vzameta se na stanovanje, hrano in v varstvo. Mesečno se plača 12 gld. Natančneje se izve pri opravištvu „Slov. Naroda“. (284-3)

Wir empfehlen als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel, Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne

in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(169-63)

Roditelji! Oskrbniki!

Pri meni podpisanim dobite vsake velikosti in mere

obleke za dijake.

Tudi raznotere

obleke za otroke

prodajem jako v ceno.

M. Neumann,

v Ljubljani, v Lukman-ovej hiši.

(293-1)

C. kr. priv. zavarovalna družba

„Riunione Adriatica di Sicurtà“

v Trstu,

za Kranjsko zastopana po trgovcu in hišnem posestniku gospodu J. Perdan-u, na cesarju Jožefa trgu šte. 13, nova.

Omenjena družba, katera uže mnogo desetletij na Kranjskem, in sploh Slovenskem slovi kot jako gotova, katera izplača vse prizadete škode takoj, praznuje letos 40letnico svojega obstanka. V sled tega je občni zbor pod predsedstvom generalnega vodja gosp. Aleksandra viteza Daninos sklenil, da se podari iz družbenega zaklada 10.000 goldinarjev, katere naj se razdelé občinskim in verskim društvom.

Tudi za Kranjsko je bil v ta namen odmerjen gotovi znesek, katerega je glavni zastopnik, gosp. Perdan izročil na pol mestnemu županu ljubljanskemu, na pol visokemu čestitemu knezoškofijskemu ordinarijatu v primerno razdelitev.

V štiridesetih letih, kar zavarovalnica obstoji, zavarovalo se je blaga v vrednosti nad 20 tisoč milijonov goldinarjev; premije za to zavarovanje iznašale so 115 milijonov goldinarjev; škode se je izplačalo 76 milijonov goldinarjev; dobička je bilo 3,790,000 goldinarjev, katero je branilo društvo v svoj zaklad.

L. 1877 zavarovalo se je imetja nad 962 milijonov gold., in plačalo se je zato zavarovalnine 6,818,418 gold. 56 kr., mej tem ko je zavarovalnina znašala l. 1876. 6,190,057 gld. 76 kr.

L. 1877 izplačalo se je 3,735,254 gold. 50 kr. poškodovanim zavarovancem društva.

Reservni zaklad za poškodovane po ognju iznaša: 5,943,790 gold.; za poškodovane po toči: 250,000 gold.

Ves rezervni zaklad z včetim rezervnim za-

kladom za zavarovanje na življenje iznaša koncem l. 1877 10,709,473 gold. 37 kr.

Iz štatuta aktiv in pasiv za l. 1877 so pomenljive posebno sledeče številke:

Aktiva: 1,980,000 gold. zaostale vplače na akcije; 163,306 gold. blagajnice (pri direkciji in glavnih agenturah); 580,770 gold. pri avstrijskem kreditnem zavodu; pri raznih hranilnicah in različnih bankirjih naložene: 687,874 gold. menjični portofuille; 1,061,131 gold. efektov (po specifikaciji); 625,000 gold. posestev v Trstu; 50,888 gold. posojil na vrednostne papirje; 77,154 gold. posojil na posestva; 7,588,939 gold. časnih premij; 968,281 gold. saldo vseh generalnih in glavnih društvih; 171,817 gold. terjatev pri raznih društvih.

Pasiva: 3,300,000 gold. akcijski kapital; 314,426 gold. dobitni rezervni zaklad; 5,943,790 gld. premijne rezerve zavarovalna proti ognju za svoj račun; 250,000 gold. specialna rezerva zavarovanj proti toči; 226,360 gld. škodna rezerva; 356,073 gld. saldo na dobro različnih družb; 2,897,794 gld. časnih premij za protizavarovanje.

Občni zbor je živahno zadovoljnostjo vzel na znanje denarno pomočilo, katero kaže, da se je zavarovanje jako pomnožilo, isto tako rezervni zakladi, in da je stan družbe tako izvrsten, kakor malo katere zavarovalne družbe v Avstriji.

Zavarovanje proti ognju, toči, za prevažanje in na življenje sprejema glavni zastopnik za Kranjsko g. J. Perdan, trgovec in hišni posestnik, cesarja Jožefa trg št. 13, nova. (280-2)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.